

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-73>

УДК 658.82:339.137.2(045)

КОНТЕНТ-АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ «КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА»

CONTENT ANALYSIS OF THE DEFINITION “ENTERPRISE COMPETITIVENESS”

Бочарова Юлія Геннадіївна

доктор економічних наук, професор,
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4829-8948>

Бадіца Антон Валерійович

аспірант,
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0561-9585>

Bocharova Yuliia, Baditsa Anton

Donetsk National University of Economics and Trade
named after Mykhailo Tugan-Baranovsky

У зв'язку із щорічним підвищенням вимог до підприємств зі сторони споживачів та інтенсифікацією конкуренції на більшості товарних ринків і ринків послуг, виникає необхідність у перегляді такого поняття, як «конкурентоспроможність підприємства». Метою даного дослідження є проведення контент-аналізу авторських підходів до розуміння сутності поняття «конкурентоспроможність підприємства», їх систематизація. При здійсненні дослідження були використані наступні методи: дедукція, контент-аналіз, порівняння, систематизація та узагальнення. Як результат, було визначено, що на сучасному етапі розвитку теорії конкурентоспроможності виділяються щонайменше вісім наукових підходів щодо тлумачення поняття «конкурентоспроможність підприємства», зокрема стратегічний, порівняльний, системний, цілісно-комплексний, комплексно-системний, інтегрований, економічний та продуктовий підходи.

Ключові слова: конкуренція, конкурентні переваги, конкурентоспроможність, конкурентоспроможність підприємства, підприємство, контент-аналіз, підходи.

Nowadays, competition is an integral part of the economic activity of any enterprise. It ensures continuous improvement of products and services, increases the efficiency of using existing resources, stimulates the creation of new enterprises and the scaling of existing ones, promotes the expansion of consumer choice and the development of new technologies. In addition, it allows for determining whether a business entity is able to compete with other players in a particular market. Due to its strengthening, as well as the growth of consumer needs, certain changes are occurring in the requirements for conducting business activities. New technologies, strategies, business models, and customer interaction tools are emerging, forcing companies to reconsider their current business practices and implement new ones in order to remain competitive in the market. With the emergence of new requirements for conducting business activities, there was a need to revise scientific definitions of the concept of “enterprise competitiveness” and identify new approaches to its interpretation. The purpose of writing this article is to conduct a content analysis of definitions of enterprise competitiveness and their systematization based on the identified approaches. In the process of carrying out this research, a list of methods was used, including deduction, content analysis, comparison, systematization and generalization. The obtained results showed that there are at least eight scientific approaches to interpreting the concept of “enterprise competitiveness”, which include: strategic, comparative, systemic, holistic-complex, complex-systemic, integrated, economical and product. Each of them reflects certain aspects of the enterprise’s competitiveness, some of which are the following: the use of a competitive strategy, the ability to perform work better than competitors, a set of interrelated elements, an inseparable ability, a complex-systemic and integrated characteristic of an enterprise, the ability to successfully compete and obtain economic benefits, the ability to produce and sell competitive products.

Key words: competition, competitive advantages, competitiveness, enterprise competitiveness. enterprise.

Постановка проблеми. У сучасному світі, де економіки країн стають все більш взаємозалежними, вимоги споживачів зростають, конкуренція загострюється, а ринкова кон'юнктура стає все більш мінливою та складно передбачуваною, питання конкурентоспроможності набуває особливої уваги. Стратегічна пріоритетність конкурентоспроможності серед інших напрямків діяльності підприємства у великій мірі визначає становище суб'єкта ринкових відносин, його здатність не лише виживати, а й процвітати в умовах постійних змін. З огляду на щорічне підвищення вимог щодо ведення господарської діяльності підприємств, відбуваються зміни і у підходах щодо трактування такого поняття, як «конкурентоспроможність підприємства».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Спроби здійснення підходів до розуміння сутності поняття «конкурентоспроможність підприємства», були здійснені такими вченими, як В. І. Страшинський, Т. С. Пічугіна, Л. Д. Забродська, Г. І. Забродська, О. Ю. Бочко, П. І. Кожушко та інш. Так, В. І. Страшинський виділив поведінковий, структурний, функціональний підходи до розуміння сутності поняття «конкурентоспроможність підприємства» [10]; Т. С. Пічугіна, Л. Д. Забродська, Г. І. Забродська – порівняльний, системний, ресурсний, поєднувальний [7]; О. Ю. Бочко, П. І. Кожушко – порівняльний, ресурсний, ринковий (маркетинговий), продуктової, атрибутивний, динамічний, функціональний, системний [1].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на суттєвий внесок наукової спільноти у розвиток теорії конкурентоспроможності в цілому, теорії конкурентоспроможності підприємства зокрема, наявність досліджень, що ставили за мету здійснити ідентифікацію та систематизацію авторських підходів до розуміння сутності поняття «конкурентоспроможність підприємства», сьогодні це завдання залишається актуальним, адже з огляду на еволюцію теорії та зміни у практиці функціонування суєтків ринкових відносин, змістовна складова поняття модифікується, зазнає змін, а отже потребує подальшого ґрунтового аналізу та розвитку.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є проведення контент-аналізу авторських підходів до розуміння сутності поняття «конкурентоспроможність підприємства», їх систематизація.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні у наукових колах конкуренція вважається невід'ємною частиною економічної діяльності. Вона слугує ключовим механізмом, що стимулює інновації, підвищує якість продукції та послуг, а також сприяє ефективному використанню ресурсів. З кожним роком, зі зростанням кількості гравців на ринку та потреб споживачів, відбувається підвищення ринкових вимог щодо підприємств. З'являються нові технології, бізнес-моделі та стратегії, що змушують підприємства постійно переглядати свої методи ведення бізнесу і впроваджувати нові для того, щоб залишатись конкурентоспроможними. Сучасні технології та глобалізація також спричиняють тиск на підприємства, відкриваючи нові ринки, але й підвищуючи рівень конкуренції на існуючих. Підприємствам доводиться конкурувати не лише з місцевими, але й з іноземними компаніями. Окрім цього, в умовах постійних змін компаніям необхідно не лише реагувати на поточні виклики, а й передбачати майбутні тенденції задля збереження своєї конкурентоспроможності.

З огляду на появу нових ринкових вимог стає актуальним перегляд наукових дефініцій поняття «конкурентоспроможність підприємства» та виокремлення нових підходів щодо його тлумачення.

За допомогою аналізу літературних джерел, було сформовано перелік визначень терміну «конкурентоспроможність підприємства» різними науковцями і представлено у табл. 1.

Наведена у таблиці 1 інформація дозволяє встановити, що хоча більшість вчених розуміють конкурентоспроможність підприємства як здатність чи характеристику підприємства, в їх визначеннях існують декілька відмінностей, що свідчить про наявність певних підходів щодо трактування даного поняття.

Так, М. Портер, П. Пуцентейло, Є. Діденко та П. Жураківський притримуються стратегічного підходу у трактуванні зазначеного поняття. М. Портер у власному баченні спирається на те, що конкурентоспроможність підприємства є здатністю перевершувати власних конкурентів, в основі якої лежить вибір певної конкурентної стратегії. Визначення П. Пуцентейло має певні елементи ресурсного підходу, де ресурси підприємства виступають джерелом конкурентних переваг. Однак, дане бачення враховує не лише внутрішні ресурси для формування конкурентних переваг, а й стратегічний аналіз власної діяльності у кон-

Таблиця 1

Авторські підходи до розуміння сутності поняття «конкурентоспроможність підприємства»

Автор	Визначення
Портер М. [13, с. 3]	здатність компанії пропонувати своїм клієнтам унікальну цінність, перевершуючи конкурентів за рахунок таких факторів, як лідерство у витратах або диференціація
Пуцентейло П. [8, с. 85]	здатність використовувати внутрішній потенціал підприємства, формуючи і розвиваючи конкурентні переваги відповідно до умов мікро- і макросередовища
Котельникова Ю. М. [5]	здатність до виробництва конкурентоспроможної продукції та послуг, ефективного функціонування та задоволення потреб споживачів краще порівняно з конкурентами, яка забезпечується за рахунок формування технологічних, функціональних, інфраструктурних, корпоративних, інформаційних, ринкових, галузевих конкурентних переваг.
Ні Г., Сюй, Х., Цуй Ч., Чяо І., Чжан Ц., Лі Г., Хіккі П. Дж. [12, с. 4]	надання продуктів або послуг ефективніше, ніж інші конкуренти, за допомогою переваг у талантах, фінансових операціях, ринку, організаційному управлінні та управлінні проектами з метою отримання прибутку та сталого розвитку
Савенко В. І., Нестеренко І. С., Клюєва В. В. [9, с. 68]	сукупністю взаємопов'язаних елементів, спрямованою на забезпечення сильних конкурентних позицій, підтримання існуючих і створення нових конкурентних переваг
Альтенбург Т., Хілленбранд В., Майер-Стамер Дж. [11, с. 10]	цілісна здатність компанії закріплювати та підтримувати сильну позицію на ринку шляхом постійного постачання високоякісної продукції за конкурентоспроможними цінами, пропонування різноманітного асортименту продукції, який відповідає диференційованим вимогам, швидкої адаптації до змін у поведінці ринку, сприяння інноваційним рішенням, створення стійкого бренду та впровадження ефективної маркетингової системи
Діденко Є., Жураківський П. [4, с. 2]	здатність суб'єкта господарювання до реалізації ним певної сукупності конкурентних переваг, які дозволяють йому стабільно та ефективно розвиватися в ході ринкового протистояння з іншими товаровиробниками на ринках
Войтецький В. [3, с. 18]	комплексна системна характеристика підприємства, яка визначає його здатність протидіяти на ринку підприємствам-конкурентам шляхом ефективного використання наявних ресурсів, виготовлення та реалізації конкурентоспроможної продукції та отримання прибутку від ведення ефективної господарської діяльності
Панасенко Д. А. [6, с. 274]	інтегрована характеристика підприємства на певному конкурентному ринку у відповідних умовах функціонування, яка об'єктивно відображає сукупність його порівняльних переваг у істотних сферах функціонування, синергічне поєднання яких дозволяють підприємству посісти на цьому ринку відповідну позицію
ЕСКАТО [14]	здатність підприємства успішно конкурувати на ринку та отримувати економічні вигоди порівняно з конкурентами
Бурачек І. В., Біленчук О. О. [2, с. 289]	здатність підприємства створювати, виробляти і продавати товари та послуги, цінові й нецінові якості яких привабливіші, ніж в аналогічній продукції конкурентів

Джерело: складено авторами

тексті мікро- та макросередовища. Є. Діденко та П. Жураківський наголошують на тому, що конкурентоспроможність є здатністю реалізувати конкурентні переваги, яка забезпечує

підприємству стабільний і ефективний розвиток, а отже, цей напрямок діяльності повинен розглядатися в довгостроковій перспективі та з позиції стратегічного рівня.

Тлумачення Ю. М. Котельникової, Г. Ні, Х. Сюй, Ч. Цуй, І. Чяо, Ц. Чжан, Г. Лі та П. Дж. Хіккі містять елементи порівняльного підходу. Вони стверджують, що під конкурентоспроможністю підприємства в наукових колах зазвичай розуміють здатність виконувати певну роботу краще порівняно з конкурентами. Основою визначення власної конкурентоспроможності є процес порівняння, який дозволяє оцінити ефективність і результативність діяльності підприємства відносно інших гравців на ринку.

В. І. Савенко, І. С. Нестеренко та В. В. Ключева використовували системний підхід в процесі формування власної інтерпретації даного поняття. З їх точки зору конкурентоспроможність підприємства є набором елементів, які взаємопов'язані між собою, а отже, є системою.

Елементи комплексного, цілісного та системного підходів простежуються у визначеннях Т. Альтенбурга, В. Хіллебранда, Дж. Майєр-Самера та В. Войтецького. У формулюванні Т. Альтенбурга, В. Хіллебранда, Дж. Майєр-Самера конкурентоспроможність є здатністю до закріплення позицій на ринку, яка є неподільною і до складу якої відносять різні аспекти діяльності підприємства: якість продукції, цінова політика, асортимент, адаптація до змін на ринку, інноваційність, брендинг та маркетинг. На відміну від зазначених авторів, В. Войтецький розглядає конкурентоспроможність підприємства як його характеристику, яка одночасно є комплексом і системою, що вказує не тільки на набір певних компонентів, а й на їх взаємозв'язок.

По аналогії з В. Войтецьким, Д. А. Панасенко також розглядає конкурентоспроможність підприємства з точки зору однієї з його характеристик. Проте, на відміну від першого, автор притримується інтегрованого підходу. На його думку, конкурентоспроможність підприємства враховує порівняльні переваги у різних сферах діяльності компанії, які разом, завдяки спільній злагодженій взаємодії між собою, створюють нові можливості, які не можуть бути отримані шляхом простого додавання їхніх ефектів окремо.

У визначенні економічної та соціальної комісії ООН для Азії та Тихого океану можна виокремити компоненти порівняльного підходу, адже є співставлення власної діяльності з діяльністю конкурентів. З іншого боку, незважаючи на це, більший акцент залишається саме на економічних елементах, таких як успішна конкуренція та отримання еконо-

мічних вигод. Відтак, основним підходом, який можна виокремити з даного опису, є економічний.

Відмінним є бачення І. В. Бурачек та О. О. Біленчук, які стверджують, що конкурентоспроможність є здатністю до створення та продажу конкурентоспроможної продукції. Основна увага в даному тлумаченні зосереджена виключно на напрямку виробництва та реалізації привабливої продукції, що свідчить про використання дослідниками продуктового підходу.

Спираючись на вищенаведені наукові точки зору, стає можливим провести їх систематизацію, виокремити певні підходи щодо трактування поняття «конкурентоспроможність підприємства» та відобразити їх в табл. 2.

Відповідно до даних, представлених у таблиці 2, можна побачити, що існує щонайменше вісім основних підходів щодо трактування конкурентоспроможності підприємства, серед яких: стратегічний, порівняльний, системний, цілісно-комплексний, комплексно-системний, інтегрований, економічний та продуктовий.

В межах кожного, конкурентоспроможність розглядається по-різному: стратегічний – здатність підприємства до перевершення власних конкурентів, яка забезпечує стабільний і ефективний розвиток у довгостроковій перспективі за допомогою певної конкурентної стратегії, а також аналізу мікрота макросередовища; порівняльний – здатність підприємства виконувати певну роботу краще порівняно з конкурентами; системний – набір взаємопов'язаних елементів, який дозволяє компанії створювати конкурентні переваги та займати провідні ринкові позиції; цілісно-комплексний – неподільна здатність підприємства, яка забезпечується за рахунок певного комплексу видів діяльності; комплексно-системний – характеристика підприємства, яка одночасно є комплексом і системою певних видів діяльності, що визначають його здатність протидіяти на ринку власним конкурентам; інтегрований – інтегрована характеристика, що враховує порівняльні переваги у різних сферах діяльності компанії, які злагоджено взаємодіють між собою та створюють можливості, які не можуть бути отримані шляхом простого додавання їхніх ефектів окремо; економічний – здатність до успішної конкуренції та отримання економічних вигод; продуктовий – здатність до створення та продажу конкурентоспроможної продукції.

Таблиця 2

Підходи щодо визначення конкурентоспроможності підприємства

Автор	Підхід
Портер М. [13, с. 3]	Стратегічний
Діденко Є., Жураківський П. [4, с. 2]	
Пуцентейло П. [8, с. 85]	
Котельникова Ю. М. [5]	Порівняльний
Ні Г., Сюй, Х., Цуй Ч., Чяо І., Чжан Ц., Лі Г., Хіккі П. Дж. [12, с. 4]	
Савенко В. І., Нестеренко І. С., Ключова В. В. [9, с. 68]	Системний
Альтенбург Т., Хілленбранд В., Майєр-Стамер Дж. [11, с. 10]	Цілісно-комплексний
Войтецький В. [3, с. 18]	Комплексно-системний
Панасенко Д. А. [6, с. 274]	Інтегрований
ЕСКАТО [14]	Економічний
Бурачек І. В., Біленчук О. О. [2, с. 289]	Продуктовий

Джерело: складено авторами

Висновки. Отже, забезпечення конкурентоспроможності в сучасному швидко мінливому середовищі є актуальним напрямом для зайняття стійких позицій та сталого розвитку суб'єкта ринкових відносин. В умовах постійної еволюції технологій та зростання потреб споживачів, компанії повинні активно адаптуватися до нових викликів, щоб не лише вижити і не втратити власні ринкові позиції, але й процвітати. Проведений контент-аналіз авторських підходів до розуміння сутності поняття «конкурентоспроможність підприємства» дозволив виокремити вісім підходів щодо трактування поняття «конкурентоспроможність підприємства» і розширити наявний перелік в науковій літературі. Серед них: стратегічний, порівняльний, системний, цілісно-комплексний, комплексно-системний, інтегрований, економічний та продуктовий. Кожен із них відображає різні аспекти конкурентоспроможності підприємства, починаючи від використання конкурентної стратегії до вироблення та реалізації конкурентоспроможних продуктів і послуг.

емства» дозволив виокремити вісім підходів щодо трактування поняття «конкурентоспроможність підприємства» і розширити наявний перелік в науковій літературі. Серед них: стратегічний, порівняльний, системний, цілісно-комплексний, комплексно-системний, інтегрований, економічний та продуктовий. Кожен із них відображає різні аспекти конкурентоспроможності підприємства, починаючи від використання конкурентної стратегії до вироблення та реалізації конкурентоспроможних продуктів і послуг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бочко О, Кожушко П. Теоретичні підходи до дефініції «конкурентоспроможність підприємства». *Економіка та суспільство*. 2024. № 61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-82>
2. Бурачек І. В., Біленчук О. О. Конкурентоспроможність продукції підприємств: сутність, методи оцінки та зарубіжний досвід управління. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. № 14. С. 288–293.
3. Войтецький В. В. Визначення поняття «конкурентоспроможність підприємства». *Вісник Черкаського університету. Серія : Економічні науки*. Черкаси, 2015. № 33 (366). С. 12–19. URL: <https://econom-ejournal.cdu.edu.ua/issue/view/35/92>
4. Діденко Є. О., Жураківський П. І. Модель управління конкурентоспроможністю підприємства. *Ефективна економіка*. 2017. № 5. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5590> (дата звернення: 20.05.2024).
5. Котельникова Ю. М. Підвищення конкурентоспроможності підприємств в умовах цифровізації. *Innovation and Sustainability*. 2022. № 4. С. 101–108. URL: <https://ins.vntu.edu.ua/index.php/ins/article/view/104/114>
6. Панасенко Д. А. Конкурентоспроможність підприємства: сутнісна та функціональна характеристики. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2012. № 727. С. 270–275.
7. Пічугіна Т. С. Науково-теоретичні підходи до визначення поняття «конкурентоспроможність підприємства». *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2017. Вип. 1. С. 132–148. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2017_1_15
8. Пуцентейло П. Р. Конкурентоспроможність підприємства: методологія аналізу дефініції. *Інноваційна економіка*. 2015. № 4. С. 80–86.
9. Савенко В. І., Нестеренко І. С., Ключова В. В. Управління конкурентоспроможністю підприємства в сучасних умовах господарювання. *Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин*. 2019. Вип. 42. С. 66–76. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/shpebfrv_2019_42_9

10. Страшинський В. І. Теоретико-методологічні підходи до визначення понять конкуренція та конкурентоспроможність підприємства. *Стратегія розвитку України*. 2015. № 2. С. 172–176. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sru_2015_2_32 (дата звернення: 25.05.2024).
11. Altenburg T., Hillebrand, W. and Meyer-Stamer, J. *Building Systemic Competitiveness: Concept and Case Studies from Mexico, Brazil, Paraguay, Korea and Thailand*. Berlin : German Development Institute, 1998. 61 p. URL: <https://studylib.es/doc/4749744/systemic-competitiveness---j%C3%B6rg-meyer> (accessed: 23.05.2024).
12. Influence Mechanism of organizational flexibility on enterprise competitiveness: The mediating role of organizational innovation / G. Ni etc. *Sustainability*. 2020. № 13(1). P. 1–23. DOI: <https://doi.org/10.3390/su13010176>
13. Porter M. E. *The Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance*. New York : Free Press, 1985. (Republished with a new introduction, 1998). URL: <https://resource.1st.ir/PortallImageDb/ScientificContent/182225f9-188a-4f24-ad2a-05b1d8944668/Competitive%20Advantage.pdf> (accessed: 24.05.2024).
14. Role of MSMEs in enterprise competitiveness | UNESCAP. *Online Resource Centre for Asia-Pacific MSME Policy | UNESCAP*. URL: <https://msmepolicy.unescap.org/role-msmes-enterprise-competitiveness> (accessed: 20.05.2024).

REFERENCES:

1. Bochko O, Kozhushko P. (2024) Teoretychni pidkhody do definitisii «konkurentospromozhnist pidpriemstva» [Theoretical approaches to defining “enterprise competitiveness”]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, vol. 61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-82> (in Ukrainian)
2. Burachek I. V, Bilenchuk O. O. (2016) Konkurentospromozhnist produktiv pidpriemstv: sutnist, metody otsinky ta zarubizhnyi dosvid upravlinnia [Competitiveness of enterprise products: essence, assessment methods and foreign management experience]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky – Global and national economic problems*, vol. 14, pp. 288–293.
3. Voitetskyi V. V. (2015) Vyznachennia poniattia «konkurentospromozhnost pidpriemstva» [Definition of the concept of “enterprise competitiveness”]. *Visnyk Cherkaskoho universytetu. Seriya : Ekonomichni nauky – Herald of Cherkasy University. Series: Economic sciences*, vol. 5 (33), pp. 12–19. Available at: <https://econom-ejournal.cdu.edu.ua/issue/view/35/92> (accessed May 23, 2024).
4. Didenko O. Ye., Zhurakivskyi P. I. (2017) Model upravlinnia konkurentospromozhnistiu pidpriemstva [Model of enterprise competitiveness management]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, vol. 5. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5590> (accessed May 20, 2024).
5. Kotelnikova I. (2022) Pidvyshchennia konkurentospromozhnosti pidpriemstv v umovakh tsyfrovizatsii [Increasing the competitiveness of enterprises under the conditions of digitalization]. *Innovation and Sustainability*, vol. 4, pp. 101–108. Available at: <https://ins.vntu.edu.ua/index.php/ins/article/view/104/114> (accessed May 25, 2024).
6. Panasenko D. A. (2012) Konkurentospromozhnist pidpriemstva: sutnisna ta funktsionalna kharakterystyky [Enterprise competitiveness: essential and functional characteristics]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika» – Bulletin of the Lviv Polytechnic National University*, vol. 727, pp. 270–275.
7. Pichuhina T. S. (2017) Naukovoteoretychni pidkhody do vyznachennia poniattia «konkurentospromozhnist pidpriemstva» [Scientific and theoretical approaches to the definition of “enterprise competitiveness”]. *Ekonomichna stratehiia i perspektyvy rozvytku sfery torhivli ta posluh – Economic Strategy and Prospects for Trade and Services Development*, vol. 1, pp. 132–148. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2017_1_15
8. Putsenteilo P. R. (2015) Konkurentospromozhnist pidpriemstva: metodolohiia analizu definitisii [Enterprise competitiveness: definition analysis methodology]. *Innovatsiina ekonomika – Innovative economy*, vol. 4, pp. 80–86.
9. Savenko V. I, Nesterenko I. S, Kliuieva V. V. (2019) Upravlinnia konkurentospromozhnistiu pidpriemstva v suchasnykh umovakh hospodariuvannia [Management of enterprise competitiveness in modern economic conditions]. *Shliakhy pidvyshchennia efektyvnosti budivnytstva v umovakh formuvannia rynkovykh vidnosyn – Ways to increase the efficiency of construction in the conditions of the formation of market relations*, vol. 42, pp. 66–76. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/shpebfrv_2019_42_9
10. Strashynskyi V. I. (2015). Teoretyko-metodolohichni pidkhody do vyznachennia poniat konkurentsii ta konkurentospromozhnist pidpriemstva [Theoretical and methodological approaches to the definition of competition and enterprise competitiveness]. *Stratehiia rozvytku Ukrainy – Strategy of Development of Ukraine*, vol. 2, pp. 172–176. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sru_2015_2_32
11. Altenburg, T, Hillebrand,W, & Meyer-Stamer J. (1998) *Building systemic competitiveness: Concept and Case Studies from Mexico, Brazil, Paraguay, Korea and Thailand*. Berlin: German Development Institute. Available at: <https://studylib.es/doc/4749744/systemic-competitiveness---j%C3%B6rg-meyer> (accessed May 23, 2024).

12. Ni, G., Xu, H., Cui, Q., Qiao, Y., Zhang, Z., Li, H., & Hickey, P. J. (2020) Influence Mechanism of organizational flexibility on enterprise competitiveness: The mediating role of organizational innovation. *Sustainability*, vol. 13(1), pp. 1–23. DOI: <https://doi.org/10.3390/su13010176>
13. Porter M. E. (1998) *Competitive advantage : creating and sustaining superior performance : with a new introduction*. New York: Free Press. Available at: <https://resource.1st.ir/PortallImageDb/ScientificContent/182225f9-188a-4f24-ad2a-05b1d8944668/Competitive%20Advantage.pdf>
14. Economic and Social Commission for Asia and the Pacific. (n.d.). Role of MSMEs in enterprise competitiveness. Available at: <https://msmepolicy.unescap.org/role-msmes-enterprise-competitiveness>